

מייבאים סחורה מחו"ל? כמה כללים שיסיעו לכם בהתנהלות מול המכס

אחד הגורמים המרכזיים למחלוקות עם רשויות המכס הוא תעריף המכס, ולמרות שיבואנים נעזרים בעמילי מכס לצורך העבודה השוטפת, יכולה להתעורר מחלוקת בנושא סיווג הסחורה ■ אין סיבה להירתע מלנהל התדיינות מול המכס, מאחר שבמקרים מסוימים ניתן לשכנע בצדקת הטענות ובמקרים אחרים להגיע לפשרה ■ אם דרכים אלו לא מובילות לתוצאות, ניתן תמיד להסתייע בבית המשפט

18:48 10.02.2011 ['הונתן כאהן ודפנה כאהן'](#)

ישנם מספר נושאים שעלולים לגרום למחלוקת עם רשויות המכס. אחד הגורמים המרכזיים הטומנים הפתעות רבות ליבואנים הוא דווקא תעריף המכס. יבואנים לא מעטים מגלים לתדהמתם, כי לאחר תקופה ארוכה בה הם מייבאים מוצר מחו"ל, המכס מודיע להם בהודעה לקונית כי קיים חוב למכס אשר עליהם לפרוע תוך 35 יום. במקרים רבים מדובר בחוב הנטען על ידי המכס בגין סיווג של טובין המיובאים לישראל. הסכום הנדרש על ידי המכס והמוכר כגירעון, יכול להיות בסכומים גבוהים ביותר. עבור יבואנים קטנים סכום של כמה מאות אלפי שקלים יכול בהחלט לערער את כדאיות היבוא ואפילו לסכן את קיומה של החברה.

מהי הודעת גירעון

יבואנים נעזרים בעמילי מכס לצורך העבודה השוטפת, ולמרות זאת יכולה להתעורר מחלוקת עם המכס בנושא סיווג הטובין. במידה והמכס סבור כי הסיווג שהוצהר על ידי היבואן במסגרת יבוא שנעשה בעבר, אינו הסיווג הנכון, המכס שולח ליבואן "הודעת גירעון" לפיה היבואן מחויב בהפרשי המס רטרואקטיבית עבור המוצרים אשר יובאו על ידו. הודעות גירעון מתייחסות במקרים רבים ליבוא של מוצרים שאפילו אם יובאו במשך זמן ארוך, לפתע מודיע המכס על קיום חוב בגין מכס או מס קניה על מוצרים שעד אז היו פטורים מתשלום המס או ששיעור המס היה נמוך יותר.

הודעת הגרעון מעמידה את היבואן במצב של חוסר ודאות. יבואנים רבים יוצאים מנקודת הנחה שהודעת הגרעון היא תוצר של תהליך בדיקה מעמיקה על ידי רשויות המכס, אך הניסיון מלמד שלא תמיד כך הדבר.

במקרים רבים הגירעון נובע מהחלטת המכס בדבר סיווג הטובין, אשר מסווג על ידי המכס באופן שונה מהסיווג שנקבע על ידי היבואן ועמיל המכס מטעמו, או מהסיווג שנקבע בעבר על ידי המכס עצמו. הפער יכול להגיע לסכומים ניכרים, הכל בהתאם לעלות הטובין ואחוז המס הנדרש. קיימים מקרים בהם מוצר מסוים המיובא מחו"ל, יכול להתאים לסיווגים שונים וניתן לראות כי המכס יעדיף תמיד למסות את המוצר בתעריף הגבוה ובהתאם לכך הוא "מתאים" למוצר את הסיווג שבו נקבע שיעור המס הגבוה. במקרים אלה המכס טוען כי הוא סבור שהסיווג שונה ודורש לשלם את ההפרש. לא תמיד המכס עקבי בעמדותיו, ואף לעיתים משנה אותן רטרואקטיבית תוך כדי התהליך. אולם לא כל היבואנים מוכנים להעמיד למבחן את כוחה של רשות המיסים ולנהל מערכה משפטית מול המכס, בהנחה שהדבר עלול לגרום להפסקת היבוא ואפילו לסגירת העסק.

הערכות לפני יבוא של מוצרים חדשים

לפני הבאת מוצר חדש לישראל על היבואן לבדוק עם היצרן את הסיווג המוצהר על ידו במסמכי היבוא ולקבל ממנו כל חומר וחוות דעת בנושא כדי להעבירן לעמיל המכס המקומי. כך יהיו לעמיל המכס יותר כלים לקבל את ההחלטה הנכונה בטרם יסווג את הטובין, ובכך אולי ימנעו מחלוקות בהמשך. הבנת הסיווג המתאים מצד היצרן, תצמצם במידה רבה את חוסר הודאות ואת הסיכון בקבלת הודעות גרעון בהמשך.

שיטת הסיווג

סיווג טובין מוסדר על ידי השיטה ההרמונית לתיאור מצרכים וקידודם. המערכת הזו נקבעת על ידי ארגון המכס העולמי היושב בבריסל. לא ניתן יהיה לבקש מיצרן שיתאים את הסיווג שבקטלוג לסיווג שתואם את אינטרס היבואן, גם לאור העובדה שישראל מדינה קטנה, וגם כי יש יבואנים ממדינות אחרות המקבלים מהיצרן את אותם מסמכים ביחס למוצר. יכול להיות מצב שבו מוצר מסוים יזכה לסיווגים שונים במדינות שונות. סיווג הטובין אמור להיעשות על פי ההגדרה המתאימה לו ביותר בצו תעריף המכס ועל פי ייעודו המרכזי של המוצר. עם זאת, הסיווג שנקבע על ידי המכס לא פעם מתעלם מכללים אלה, תוך שהמכס בוחר בסעיף כללי לעומת סעיף פרטני, וכן מתעלם משימושו העיקרי של אותו מוצר. כך לדוגמא, בעבר סיווג המכס מוצר מסוים כטלגרף, רק משום שנשען על הטכנולוגיה של הטלגרף. אבל הטכנולוגיה היא לא המבחן הבלעדי וגם לא עיקרי. באותו מקרה הוכח שהמבחן של המכס היה שרירותי ולא תאם את מהות המוצר. אתר המכס מעדכן מידי פעם החלטות שונות בנושא סיווג ועמילי המכס אמורים להיות עירניים לכך. יש לעקוב אחר הפרסומים, שכן לעיתים מתפרסמות החלטות שיש בהן להשפיע על תהליך היבוא ותשלום המס.

תקופת ההתיישנות

במידה ונתקבל גרעון עבור השנים שחלפו, ראשית יש לבחון את תקופת ההתיישנות לגבי תביעות ביחס לעבר. תקופת ההתיישנות חלה גם על תביעות כנגד המכס וגם לדרישת גרעונות על ידי המכס. תקופת ההתיישנות באה ליצור סוג של שקט תעשייתי כך שהיבואן רשאי להניח כי המכס לא יעלה דרישה בגין גרעון שנוצר לאחר חלוף תקופת ההתיישנות וגם להפך. תקופת ההתיישנות שלגביה המכס יכול להוציא ליבואן הודעת גרעון הינה חמש שנים מהיום שבו נוצר החסר או היתר. תקופה זו יכולה להיות במקרים חריגים גם מעל חמש שנים, אם החסר נובע מידיעה לא נכונה שמסר הנישום למכס או עקב ידיעה שהסתיר מהמכס מבלי שהוכיח כי דבר זה נעשה בתום לב.

כיצד להתמודד עם החלטה על שינוי הסיווג והודעת הגרעון

במידה והודעת הגרעון מתייחסת לחוב שלגביו לא חלה תקופת התיישנות, עומדות בפני היבואן מספר אפשרויות:

1. ניהול מו"מ מול המכס בעניין סיווג נכון של הטובין - בהודעת הגרעון נדרש היבואן לשלם את הסכום תוך 35 יום, אך ניתן לבקש הארכה לצורך מיצוי המו"מ מול המכס. ניתן לפנות למכס בשני הליכים מקבילים ולנסות לשכנע את המכס (רצוי באמצעות עמיל המכס ובליווי של עו"ד) שהסיווג שנקבע על ידי המכס הינו שגוי וממילא גם לא עונה על כללי הסיווג לפי 'צו תעריף המכס'. בתוך פרק הזמן הזה בו מנוהל מו"מ מול המכס, יש לשלם על כל יבוא הטובין שבמחלוקת, שמתבצע לאחר קבלת הודעת המכס, את המס בגין הרשימונים המתייחסים לטובין שבמחלוקת. התשלום הוא כ"תשלום אגב מחאה" ויש לציין זאת מפורשות במעמד התשלום. קיימת אפשרות להגיש תביעה כספית בהתייחס לכל רשימון כזה, במשך שלושה חודשים לאחר מכן. ניתן לבקש מהמכס במקביל לתהליך המו"מ, להאריך את תקופת שלושת החודשים, כדי שהמכס לא יטען כי יש לדחות את התביעה בשל חלוף שלושת החודשים עד למועד מוסכם בין הצדדים. אם לא פונים למכס בפניה

להאריך את המועד, יש סיכוי ממשי שהתביעה תתיישן, אם הוגשה לאחר שלושה חודשים ממועד התשלום בגין הרשימונים שבמחלוקת.

2. ביטול החוב בהתאם לסעיף 3 לחוק מסים עקיפים - הגנת תום הלב

סעיף 3 מאפשר ביטול הגירעון בהתקיים שלושה תנאים:

א. שאותו חוסר מס לא נבע ממידע לא נכון או הסתרה של מידע על ידי היבואן.

ב. שהיבואן לא ידע ולא היה עליו לדעת על קיומו של החסר.

ג. שהיבואן מכר את הטובין בתום לב לפני דרישת החסר במחיר שלא נכלל בו אותו חסר.

התהליך נעשה מול הועדה למיסים עקיפים במכס. ניתן לערער על החלטת הועדה בפני הועדה העליונה למיסים עקיפים.

הגשת תביעה לבית משפט

אפשרות שלישית הינה הגשת תביעה לבית משפט, במקרה והמגעים מול המכס לא צלחו. במסגרת התביעה ניתן לבקש מבית המשפט שיקבל את עמדת היבואן בשאלת הסיווג הנכון של הטובין שבמחלוקת. במסגרת זו יש לפרט בכתב התביעה באילו טובין מדובר, כיצד הם פועלים או מה השימוש העיקרי שלהם.

במקרה מסוים סירב המכס לסווג מושבי בטיחות לרכב המיועדים לילדים ככאלה, בטענה כי המושב אינו ייחודי לשימוש ברכב, שכן לטענת המכס, ניתן להניח את המושב גם על רצפת הבית. ברור כי במקרה זה הטיעון המרכזי היה הפונקציונאליות של הכיסא, שנועד בראש וראשונה לשימוש ברכב, ורק לאחר שהוגשה תביעה לבית המשפט, המכס קיבל את עמדת היבואן בנושא.

במקרים בהם קיימת מורכבות או שאלה בתחומים טכניים לגבי תפקוד המוצר, יש להצטייד בחוות דעת מומחה על מנת לתמוך בטענת היבואן בשאלת הסיווג המתאים. בנוסף, ניתן לטעון גם בפני בית המשפט לתחולתו של הפטור לפי סעיף 3 לחוק מסים עקיפים. כלומר, יתכן מצב שבו, גם אם טענת הסיווג נדחית, עדיין ניתן לקבל את הפטור מתשלום המס, אם יוכח כי היבואן פעל בתום לב ולא גלגל על לקוחותיו את המס בהתאם לתנאים שנקבעו בסעיף 3 לחוק.

סיווג טובין במדינות אחרות

לא תמיד המכס מקבל את עמדת היבואן לגבי הסיווג הנכון של המוצר על בסיס הסיווג הקיים במדינה מסוימת, ויכול להיות מצב שבו מוצר מסוים יזכה לסיווגים שונים במדינות שונות. ניתן לתקוף החלטה של המכס ובמסגרת הטיעונים אף להשוותה עם החלטות במדינות אחרות.

התדיינות מול המכס

פעמים רבות קיימת רתיעה מלנהל התדיינות מול המכס, בין היתר מתוך החשש להתעמת עם רשות שלטונית והכל מתוך הנחה שגויה, כי לא ניתן ל"הילחם" במדינה. הרתיעה אינה במקומה שכן במקרים מסוימים ניתן לשכנע את המכס בצדקת טענות היבואן, במקרים אחרים ניתן להגיע לפשרה עם המכס, ואם דרכים אלו לא מובילות לתוצאות, ניתן תמיד להסתייע בבית המשפט. יש לזכור כי המכס, כמו כל רשות שלטונית, כפוף לביקורת של בתי המשפט, ובמקרים לא מעטים בתי המשפט פסקו לטובת היבואן. פסקי דין כאלה מפורסמים במאגרי המידע המשפטיים.

הכותבים הנם עורכי-דין, שותפים במשרד **יהונתן כאהן ושות'**, המתמחה בתחום המסחרי-עסקי ובינלאומי, מיסוי ומיסוי עקיף (מכס ומס קניה)

עוד חדשות, סיפורים, מדריכים וכלים לעסק שלך - במדור עסקים קטנים ובינוניים

